

I la inicial exigeix inequívocament una base consonàntica *CT-* o *TS-*, com ja va establir Jud, *Rom.* LVIII, 290; *VRom.* XI, 233.⁴

Ara bé consta perfectament que el grup inicial *ST-* en cèltic antic s'havia convertit en *TS-* o en un fonema anàleg (modernament reduït a *s-*), veg. Pedersen, *Vgl Gr. Ke Spr* I, 78. És doncs colpidora la semblança amb el tipus germànic *STOKK-* que vol dir el mateix; i la idea de relacionar-l'hi sembla que ja ve de Leibnitz (en uns *Collectanea Etym.*, p. 65). Fou, doncs, feliç la idea de J. U. Hubschmied, combinant les dues coses (*Rev Celt.* I, 258-9), de derivar el grup romànic del corresponent mot gal *TSÜCCA*, i ha estat generalment acceptada, sobretot des que vaig adherir-m'hi en el *DCEC* (*TOCÓN, DECH* v, 525) reforçant-la amb arguments i probables ampliacions.

En tot cas és perfecta la correspondència amb el germànic; i, estenent-se fins als orígens de totes les branques occidentals i nòrdiques del grup, ha de venir ja del proto-germànic: a.-al. ant. *stoc(c)*, avui *stock* 'bastó, garrot', 'rabassa, soca' (i en els Alps sentit orogràfic com el del su-ale. *tschugge*), ags. *stocc* (avui angl. *stock*) 'garrot', 'soca, tronc tallat', i anàlogament b.-al. ant. i, neerl. mj. i mod., fris. ant. *stok*; en fi l'escandinau, des de l'isl. ant. *stokkr* 'soca', 'soc', 'estaca'. Des del punt de vista morfològic i fonètic el mot germànic i gàllic té una correcta i fàcil explicació indoeuropea, car en germànic li convé una base *STUKNÁ-* (Kluge) i *-KN-* immediatament davant l'accent es canviava en *-KK-* també en cèltic (Pedersen, I, 158-9).

En cèltic insular no hi ha formes ben iguals, però sí amb altres variants formatives, molt anàlogues: irl. *stuaic* 'punta', 'merlet', 'penya prominent', gaèl. *stuaic* «a little hill» (*STOUNF-* Stokes-Bezz., 494; MacBain s. v. *stuaic, stuaadh, stùc*), i per altra banda (amb la reducció *ST->T-* possible en goidèlic): irl. mj. *túag* 'destral', 'arc de ballear', (*s)túag* 'destralejar' (Walde-Pok. II, 616; Pok., *IEW*, 1032, 38-41, 1033, 9-13). Si ens atenim a la regla proposada per Pedersen I, 159.2, *stuaic* representaria més aviat *STOUKNF-* que ja és ben a la vora de *STUKNÁ-*; segons Pok., en els bretons *stuc'henn* 'garba', 'llesca', i *stuc'h* 'punta de fletxa', que s'hi afegeixen encara, hi ha una variant formativa **STOUKKA*, i en alguna de les formes hi ha hagut manlleus intra-cèltics. Són detalls en què ja no ens cal entrar, car en tot cas, d'aquest conjunt resulta assegurat el fonament cèltic i indoeuropeu del gal *TSUKKÁ*, i de l'arrel *STUK-* indoeuropea (també representada en variants iguals o semblants en balto-eslau, i en grec).

En el meu llibre vaig aportar-hi encara un complement versemblant, amb la família del cast. *tocón* 'soca d'arbre tallat', 'munyó d'un membre corporal' [segle XIII], gall. ant. *tocón* [mj. S. XIII], port. i gall *toco*, id. que es revela com a celtisme pel sufix típicament cèltic del cast. dial. *tocorno* «tocón o cepa de árbol cortado», «roble joven mal podado», ja documentat des de 1139.

Pel que fa a la consonant inicial, la cosa més natural és creure que en aquesta *T-* tinguem un resultat de la *TS-* (< *ST-*), divergent només en l'evolució fonètica

dins els dialectes del cèltic continental. La grafia gàlica *Þ* i l'ogàmica *z*, que es troben com a representació d'aquest *TS-* paleo-cèltic, indiquen que aquest fonema tingué de vegades un matís més semblant al de la *th* anglesa, i a això mateix podria conduir la representació *t-* que és freqüent en irlandès; i així certs dialectes cèltics degueren pronunciar *ÞUKKA*, però les formes que hem estudiat en *MADUIXA* i en particular les castellanes del tipus *MAYUETA* (*DCEC/DECH*) ens mostren que l'ibero-romànic transcrivía com *T* la *Þ* del celta hispànic: d'aquí és versemblant que resulti el tipus luso-castellà *tocon/tocorno/toco*. Altrament no descartem la possibilitat que també en cèltic es trobés alguna forma de la variant radical *TUK-*, ja amb *T-* indoeuropea, de la qual assenyala Pok. algun testimoni en eslau i bàltic (1032, 30-31) amb el sentit de 'picar, picolar', 'clavar', 'teixir' (veg també el pruss ant *tuckoris* 'teixidor' (Elbīng, 454) i Buck, *Selected Indo-European Dict.*, 633, § 3).

DERIV.: *Soc* 'base de fusta o curenya del canó' [1378]: «lo *soc* en què és encastat lo canó del tro --- per scayrar lo *soc* --- as encastar lo canó al *soc*», «del *soc* en què està la balesta del trow, docs. de 1378; el de l'enclusa: «tres *socs* d'enclufa» 1411 (*InvLC*). Avui cat. central per a 'soc de l'enclusa' [Lab. 1840], 'bloc de fusta' [*dormir com un soc*, Belv., Lab., d'on potser la comparació citada per *AlcM* en Jordi de St. Jordi, c. 1410]; en particular el que usa el carnisser o el destraler per tallar-hi carn etc. al damunt, bloc de fusta posat a terra per asseure-s'hi, o per anar traient-ne llenques o estelles de fusta: d'on la dita pop. «qui té *sócs* pot fer estelles» ('es pot gastar si un té'), que no és sols ross. (*Misc. Fabra*, 202). «Hi ha un camp que'n diuen Les Franqueses per haver-se-li concedit lo ser franc de delmes y primícies, en rahó d'haver-hi posat lo general francès los *socs* o pilons per a tallar lo cap als homes d'Ager» (Porcioles, *FolkI V d'Ager*, 31).

La pronúncia és amb ò oberta en cat. central, com en tots els parlars del Migjorn, i s'ha estès fins i tot a l'Emp.: *kam dól sòcs* Garrigàs, *La Font del sòk* Figueres (1958); *sóc* ross. (supra) i aranès *súk* 'tronc d'arbre tallat', *sukét, sukañás* 'soca arrabassada'; arag. *thóke* «tajador para partir carne» (Borao; S. de Guara, *RLR* XI, 100). *Soquet*: Font del *Soquet* a Prats de Molló (1959); *soquet* per netejar l'ànima del canó d'artilleria (veg. en el *DAG*. la descripció de Fc. Barra, 1641).

Socada [dicc. Aguiló]. *Socal Socam Socaire Socarany* o *socarrenc* (bolet, *DAG*). Font Quer, *Mem Ac. Ci. Bna* XXIII, XII, 15; també *soucarèl* or. o mala grafia ross.; *socarreny* semblant a una tòfona, Pere Vidal, *Vida del Pastor*, p. 13: «buscant tòfones, bolets, / maduxes, gers, rovellons, / *socarrenys* y moxarnons». *Socarrut. Socalge. Socot Socó*, diferents accs, Centelles, Martorell, Llobregat (*DAG*); «el lliit d'aquell frare consistia en una post estesa sobre *socons*, amb un buscall per coixí», Ruyra (*Entre Flames*, 54). *Socallada* (Seròs) o *socollada* (Granja d'Escarp, 1935-6): sembla ser la mateixa que una forma amb *-g-* que he recollit